

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ШВЕЦІЇ

Швеція на початку 50-х років минулого століття набула статусу мультлінгвальної країни, з кількістю мов, що сягає 200. Саме в той час було вирішено обрати англійську мову обов'язковою для вивчення. Сьогодні шведи мають один з найвищих показників рівня володіння англійською мовою [3, 113].

З середини 50-х років англійська мова викладається як обов'язковий предмет для усіх дітей з 4-5 класів. З кінця 60-х років англійська мова вводиться як навчальний предмет з 3 класу, що відповідає віку 9 років. На початку 70-х рр. Швеція як і більшість інших країн Європи, США та Канади підтримує ідею про раннє вивчення іноземних мов. Зокрема були проведені дослідження (проект EPÅL) з вивчення англійської мови з 1 класу, що відповідає віку 7 років. Проект стартував у 1970 році і тривав десятиліття. Результатом вищезазначеного дослідження став висновок про те, що раннє вивчення іноземних мов немає негативних наслідків. Головною причиною, що перешкоджала ранньому вивченню англійської мови була недостатня кількість вчителів початкової школи, які б змогли навчати англійській мові [4, 151].

У 1995 році у Швеції було впроваджено новий національний навчальний план. Відтоді, англійська мова вивчалась з 1 класу, а в деяких школах з 4 класу. Місцеві школи мали можливість самостійно приймати рішення щодо етапу навчання англійської мови і розподіляти час на її оволодіння. Мінімальний обсяг, що відводився на опанування англійської мови складав 480 годин [4, 154].

Відомо, що сьогодні вивчення іноземних мов у Швеції починається на етапі початкової освіти (базового навчання). Базове навчання у Швеції складається з 2-х етапів: загальноосвітньої середньої школи і гімназії. Англійська мова додається в навчальний план з 3 класу. Початок вивчення

першої іноземної мови (англійської) відповідає віку 9-10 років. Хоча останньою тенденцією є більш ранній початок – 7 років, що відповідає 1 класу початкового етапу обов'язкової шкільної освіти.

Як засвідчила наукова розвідка обов'язковою першою іноземною мовою для вивчення є англійська. У порівнянні з вивченням другої іноземної мови на її вивчення відводиться більше годин. Кожна школа у Швеції має змогу автономно визначати, з якого класу іноземна мова вивчається як обов'язковий предмет. Центральні органи управління освітою у Швеції лише визначають вікові межі, в які рекомендовано розпочати навчання іноземних мов. Зазвичай такі межі становлять від 7 до 10 років.

Згідно зі статистичними даними у Швеції 57.3% учнів віком 9 років вивчають принаймні одну іноземну мову. Другу іноземну мову починають вивчати у 6 класі, що відповідає віку 12 років. У Швеції усі школи пропонують вивчення щонайменше двох іноземних мов (серед них: англійська, французька, іспанська, німецька) протягом обов'язкового навчання, і трьох на етапі середньої освіти. З 14 років (8 клас) учням пропонується вивчення третьої іноземної мови [4, 151].

Щодо системи оцінювання, то у Швеції учні не отримують оцінки до 8 класу. Учителі, батьки і учні зустрічаються двічі на рік для обговорення успіхів. У 5 та 9 класах відбувається тестування з обов'язкових предметів, у тому числі з англійської мови. Тест з англійської мови має на меті перевірку рівня сформованості мовленнєвих умінь: аудіювання, говоріння, читання та письма [4, 156].

Метою вивчення іноземної мови, зокрема, англійської в обов'язковій школі є розвиток мовних навичок та важливих соціокультурних знань з метою функціонування учнів у різноманітних ситуаціях, у яких англійська мова використовується як засіб спілкування. Метою вивчення другої, або третьої іноземної мови є надання необхідного обсягу знань для говоріння та письма мовою, яка вивчається. Також вивчення другої та третьої іноземної мови має

забезпечити розширення світогляду, способу мислення, знань традицій та культури країн, мова яких вивчається.

Під час оволодіння іноземною мовою учні мають приймати участь у розмовах, дискусіях, висловлювати власні погляди, розвивати толерантне ставлення до інших людей і світу загалом. Наголос ставиться на мотиваційному аспекті навчання мови, що втілюється у її практичному застосуванні.

Характерною ознакою оволодіння першою іноземною мовою у Швеції (англійською) є створення атмосфери постійного контакту суспільства з англомовним аудіо та відео матеріалом, оскільки англомовні фільми та телепередачі транслюються мовою оригіналу. Досвід раннього знайомства з англійською мовою через вищезазначені засоби зв'язку свідчить про те, що подальше її вивчення у початковій школі відбувається шляхом більш швидкого подолання психологічно-комунікативних бар'єрів у процесі оволодіння іншомовним матеріалом та видами мовленнєвої діяльності [5].

Мовна складова розглядається як надзвичайно потужний інструмент формування особистості. Навчальні предмети або галузі, що входять до цієї складової, передусім відповідають за формування початкового рівня комунікативної (у тому числі іншомовної), міжособистісної, міжкультурної та громадянської компетентностей та здатності до самоорганізації процесу навчання [1,172].

Серед підходів до навчання іноземних мов у Швеції переважає комунікативний підхід (головним вважається розвиток комунікативної компетенції), а акцент робиться на багатомовному навчанні. Це пов'язано насамперед з необхідністю мобільності на ринку праці, а також туризмом і культурним обміном. Вивчення мов відбувається шляхом опанування шведської мови як рідної для шведів, або іноземної для національних меншин, оволодіння англійською мовою як обов'язковим предметом, а також опанування другою іноземною мовою (німецькою, французькою, іспанською) [2, 216].

Одним з методів, який набув широкого застосування став метод контекстно-мовного інтегрованого навчання (Content- and Language Integrated Learning (CLIL)), що відповідає шведській аббревіатурі SPRINT. Його поява пов'язана з запровадженням імерсійних програм (англ. immersion – занурення), що фокусують увагу на діалозі між учнем і вчителем, а не на граматиці або перекладі. Головною ідеєю у процесі навчання є оволодіння іноземною мовою без заглиблення в її структуру.

У багатьох школах Швеції запроваджені імерсійні програми, за якими учні вивчають предмети немовного циклу засобами іноземної мови, зокрема англійської. Перевагою застосування такого методу на думку науковців є збільшення «контакту» учнів з іноземною мовою в усіх видах мовленнєвої діяльності. Якщо порівняти знання предмету учнів, які навчались шведською мовою та учнів, які навчались за методом SPRINT, то результати будуть однаковими, проте рівень володіння іноземною мовою буде вищим у тих учнів, що навчались за методом SPRINT [3,114].

На відміну від канадських імерсійних програм, запровадження методу SPRINT у Швеції мало на меті оволодіння іноземною мовою на високому рівні функціональності, що відповідає високому рівню сформованості комунікативної компетентності. За методом SPRINT у Швеції практикують вивчення таких іноземних мов: англійська (75%), німецька (8%), французька (6%), фінська (2%) та інші (4,5%) [3,114].

Організація навчання іноземних мов у Швеції відповідає комунікативному підходу та відбувається в умовах мультилінгвальності. Відомо, що найбільшою популярністю користується метод SPRINT, що цілком відповідає цілям вивчення іноземних мов у Швеції, а саме сприяє розвитку комунікативної компетентності. Швеція продовжує вдосконалювати національну систему освіти, зокрема у сфері навчання іноземних мов, адже це є одним з важливих аспектів мобільності на ринку праці та міжкультурної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – К. : Богданова А. М., 2009. – С. 167-181.
2. Мовчан Л.Г. Використання досвіду Швеції у вітчизняній практиці навчання іноземних мов / Л.Г.Мовчан // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В.І. Сипченка. – Слов'янськ : СДПУ, 2011. – Спец. вип. 7. – Ч. II. – С. 214–220.
3. Мовчан Л.Г. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах Швеції / Л.Г. Мовчан // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 25. – С. 113-116.
4. An Early Start: Young Learners and Modern Languages in Europe and Beyond [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.poliglotti4.eu/docs/Research/An_Early_Start_Young_Learners_and_Modern_Languages_in_Europe_and_Beyond.pdf – Заголовок з екрану.
5. Key Data on Teaching Languages at School in Europe 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143EN.pdf – Заголовок з екрану.